

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona,
negyedévre 2 korona, egyes szám ára
20 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

Szépirodalmi, társadalmi, és köz-
gazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények
a szerkesztőséghez intézendők.

Előfizetési pénzek és reklamációk,
Feigl Gyula
kiadó címére küldendők.

XXI. évfolyam.

Felelős szerkesztő:
WITTINGER ERNŐ.

43. szám.

Lenni vagy nem lenni.

Köszeg városát a természet pazarul áldotta meg javaival. Van szép, kies fekvése, amelyen ritka városnak jutott osztályrészül. Köszeg levegője friss, szellős, a bacillusokat nem tűri, s így azt állítják, hogy a város egészségi állapota jó, mi ha csakugyan igaz lenne, mire fekvésénél, talajánál s levegőjénél fogva joga volna, akkor az bizonyosan nem egészségügyi intézkedéseinek kifolyásául tekintendő, hanem a jóságos természet áldásának.

Köszegnek van híres, világraszóló történelme is. Ősi dicsőségének verőfényében még máig is sütkezünk. A Jurisics Miklós és Szécsi Mária homloka köré a költészet és történelem által font örökzöld borostyán-levelein, még máig is ragódunk; és ha véletlenül egy idegen cseppen be közénk, akkor ez előtt szép vidékünkön kívül, még nagy történelmi multunkkal is fogtatjuk magunkat.

De hogyan van az, hogy Köszeg városa mindmára előnyök dacára, miket részint a természet, részint őseink dicső küzdelme révén szerzett magának, most már évtizedek óta mozdulatlanul áll egy helyen, és ha hébe-korba ólom lábát mégis felemeli, akkor is csak . . . hátra felé megy. Hogyan van az, hogy az országban, számos hasonló nagyságu, sőt még kisebb városok is, melyek sem fekvésre, sem anyagi jólétre (ez alatt a várost mint magán birtokost értem) velünk nem versenyezhetnek, tekintélyben, erőben, erkölcsi és szellemi téren minket felülmulnak? Miért kerül minket mindenki, miért fut el tőlünk mindenki, s miért neve-

zik városunkat Kinéziának, lakosait pedig kinézereknek?

„Romanus civis sum“ felelte egykoron büszkén Róma polgára a kérdezőnek, és erre mindenki a legnagyobb tisztelettel tekintett fel reá; de ha minékünk kell megmondanunk, hogy honnan valók vagyunk, azt csak pirulva tehetjük.

Városunkban a kereskedelem és ipar csak pang, s ha valami jobbat akarunk vásárolni, azonnal Szombathelyre vagy Sopronba sietünk.

Népünk ma-holnap koldusbotra jut s kívándorolni lesz kénytelen, mert egyedüli keresetforrását képező szőlőhegyét már pusztítja a filloxera; se gyáraink, se iparunk.

Társadalmi téren pedig az egyetértést már régen felbontotta a vallási türelmetlenség, az osztálygyűlölet, a pártszenvédély. Bár mibe fogjon valaki, elobb megkérdezzük katolikuss-, protestáns-, vagy zsidó-e az illető, vajjon szabadelvű-e, néppárti-e? A társasélet hideg, zuzmarás, semmi. Nálunk minden család külön kasztot képez, mely bástyafalakkal veszi körül magát. E bástyafalak a hozzáférhetetlenség, a szeparatizmus és a nembárounság téglából vannak fellépítve, melyen keresztül még a legkifogástalanabb ember sem képes részt venni, főleg ha az „idegen“, ha az „beszármazott“. Mintha Köszeg nem is Magyarországon, Europa legszabadelviübb és legvendégszeretőbb államában, hanem valósággal Ázsiában, a széles falakkal körülrzárolt Kinában lenne; mintha nem is tartóznék minden magyar ember egy nagy családhoz, a magyar hazához,

Köszegnek van sok egyesülete, intézete, mi kulturális törekvésének szép bizonyítványt állít ki. Csakhogy ezek legnagyobb részben a felekezetiesség bacillusainak tenyésztő kemencéi, hol a tudomány fáklyájánál inkább a felekezeteket egymástól elválasztó falak világítanak meg, semmint azok lefordását céloznák.

Van polgári kaszinónk is, mely hivatta volna arra, hogy városunk szellemi és erkölcsi erőinek gócpontjává lenne, honnan az eszményi ideálok fényt és meleget terjesztő sugárai a város minden irányában a lakók közé behatolnának. De kérdem, megfelel-e kaszinónk magasztos feladatának? Erre a felelet határozottan úgy hangzik, hogy *nem*. És pedig azért, mert mi tagjai kaszinókkal szemben olyan részvétlenséget, olyan közönyt tanusítunk, melyen a kaszinó derék tisztikarának minden ebbéli igyekezete megtörik.

Igenis, a részvétlenség ördöge ural nálunk minden kedélyt, mely maholnap olyan kétségbejötölég nyilatkozik meg minden társadalmi érdek iránt, mint a mely akkor szokott beállani, midőn valaki istentől és emberektől elhagyatva, a biztos végelpusztulás elé rohan; a midőn már a külvilág eszményi példái nem bírnak többé semmi befolyással lethargiában szenvedő erkölcsi érzésünkre, és mi a kikerülhetetlen felbomlás karjaiba vakon dobjuk magunkat.

Hát csakugyan itt tartunk már? Hát Köszeg régi dicsősége a jelen sötét ködén nem képes magát keresztül törnie? Hát a Jurisics Miklós s a Szécsiek utódainak városa a létért való nagy küz-

TARCA.

A veressipkás.

Irta: Pállos Árpád.

Öreg, rokkant katonaviselt ember árulja az ujságot az utca szegletén. Régi kopott katonaköpenyeg fedi be rozoga testét, míg fejét a híres veressipkás honvédek füvege díszíti. Nehány tényevesztett régi emlékérem fityeg le melléről s reszkető keze aggódva szorongatja azt a pár ujságot melyek mindennapi kenyéréhez jutatták. Naponta hivatalból haza jövet elmegyek mellette, szélütött reszkető kezéből kivesszem az ujságot, helyébe pénzdarabot teszek s az agg honvéd könnyes szeme hálásan melegen tekint rám, mint régi ismerősre, amíg ajka értelmetlenül rebegi köszönő szavát: Isten! . . . . Isten! . . . .

Csak azt az egy szót tudja még kiejteni.

Ha fájdalom, ha öröm, ha éri mindig csak azt rebegi: Isten . . . . Isten . . . .

Erdekelt nagyon az öreg honvéd sorsa. Szerettem volna tudni, mért, hogy csak ez egy szót bírja kiejteni.

Egy zivataros, zimankós őszi este, midőn fáradtan kabátomba burkolódva siettem hazafelé a csatakos időben hiába kerestem a megszokott utcaszegleten a véu honvédet, sehoh sem volt.

Végre úgy husz lépésnyire előttem megláttam reszkető alakját a mint egy ifju leány karjába kapaszkodva vánszorgott.

Hamar utól értem őket s hozzájuk csatlakozva szóba elegyedtem a csinos arcú kísérelvel.

Eleinte gyauakodóan tekintett reám a lány, mint az olyan szegény fővárosi leányoknál szokásos, a kik, ha egy jól öltözött ur este megszólít, mindjárt rosszra

gondolnak. De miután látta az öreg honvéd barátságos szempillantásait, melyeket felém lövelt, mindjárt felmelegedett.

Hamarosan elbeszélte, hogy egyszerű munkás emberek gyermeke. Apja ki az öreg honvéd fia volt, már meghalt s így bizony rá vannak utalva, hogy mindnyájok kenyérkereset után lassanak. Künn a külvárosban levő lakásukba vezeti az öregot, mert bizony szegény gutaütött s nem igen találna egymagában haza.

Majd rátereltem a beszéd fonálát arra uire már oly régen kíváncsi voltam, hogy miért tudja az öreg csak azt az egy szót: Isten? . . . . kimondani.

A leány pedig sietett kíváncsiságomat kielégíteni. Elbeszélte nagyapja az öreg veressipkás történetét.

A nap leáldozó félben volt. A felhők mögül előtűző vérvörös sugarait messze lövelte szerte szét, s fényes aranyával behintett mindent, a meddig csak a szem ellátott. Lassan lassan sötétedni kezdett.

Távolból harangszó rezgő-csilingelő hangja zug bele a csendességbe.

Vezényszók hallszanak fel, majd egy-egy meghorkant ló nyerítése, míg a trombitás messzecsengő hangon fujja el a takarodót.

A magyar tábor elpihent.

A nagy-sarlói ütközet után történt. Damjanich serege diadalmámborban uszott. A veressipkások vitézségéhez már egész legendakör fűződött.

Az őrtüzek is hamar kigyultak, s lobogó fényük kísérteties hosszú árnyékokat vetettek a körülöttük heverésző előőrökre.

A közeli erdőben pedig óvatosan, minden lábuk alatt megroppanó galy zajára megállva, közelit az elleuség kémcsapata.

Suttogó vezényszó hallatszik, mire a kis csapat

hirtelen elterül a földön. A magas harmatos fű eltakarja őket az alig husz lépésnyire cirkáló magyar huszárcsapat szeméi elől.

A veszély elmúlt. A kis csapat folytatja kémlelő útját.

A zápor megeredt. Erősen paskolta zuhogó áradatával a fák koronáit, míg a hasmánt csuszó kémcsapat katonái, mint a kiütött ürgek, borig áztak.

Hirtelen meghökkenve állott meg az ellenséges csapat. Magyar előőrök állottak előttük. Az őrtüzet a zivatar hamar kioltotta s így a sötétben nem vették észre a közelgő ellent.

Elkeseredett küzdelem fejlődött ki a két csapat között. Szuronyal, puskatussal vívtak meg az élet-halálharcot. Egy szó nem hallatszott, ajkuk össze szorítva, dühtől vérvörös ábrázattal rohantak egymásnak.

A tuleró győzött. A magyar előőrök nagy része holtan hevert szanaszéjjel, még halálukban is erősen szorongatva, fojtogatva a már holt ellenséget.

A kémcsapat erősen megfogyva visszavonult. Célját elérte. A magyar előőrök közül egyet élve fogott el. Galambos Istvánt, miután a fejére mért puskatus ütésétől elkábult, hamarosan megkötözték száját betömtek s úgy tuszkolták előre.

Hajnakra megérkeztek az osztrák táborba. A nagy vereségek után elkedvetlenedett katonák egykedvűen nézték a megfogyott kémcsapat megérkezését.

Galambos Istvánt a vezér elé vezették. A tolmács elmondotta Galambosnak mit kíván tudni a mord arcu tábornok. De a fogoly csak lassan ingatta fejét. Hiába ígérték neki szabadságot, pénzt, majd végül az akasztófát, egy szót sem árult el Galambos a magyar tábor helyzetéről.

A halálos ítéletet kimondták. Egy erős csapat kivezette őt a táborból, hogy alkalmas helyet keresson az ítélet végrehajtására.

